

Egészségügyi ismeretek

9. osztály

Fertőzés, fertőző betegségek kialakulása

A járvány fogalma, mozgató erői, megelőzése

Fertőzés akkor keletkezik, ha a kórokozók bejutnak a szervezetbe, ott megtelepszenek, elszaporodnak és megváltoztatják annak működését. A fertőzés nem minden esetben jár megbetegedéssel, ugyanis a szervezet megpróbál védekezni a bejutott kórokozókkal szemben. A fertőzés megtörténtekor a szervezet azonnal mozgósítja védekezőerőit.

A betegség létrejötte függ:

- a kórokozók megbetegítő képességétől (virulencia),
- a kórokozók számától,
- a szervezet pillanatnyi ellenálló képességétől.

Az alábbi három tényezőt a járványfolyamat elsődleges mozgatóerőinek nevezzük. **Az elsődleges mozgató erők** közül bármelyik is hiányzik, a járványfolyamat megszakad.

1. Fertőző forrás

Beteg ember vagy állat. Az is lehet, hogy az ember vagy az állat még nem beteg, a kórokozók a nélkül élőködnek a szervezetében, hogy megbetegítsék, de folyamatosan üríti azokat.

2. Terjedés lehetősége

Közvetlen érintkezéssel, levegőn át cseppfertőzéssel, étel, ital, használati tárgy, ivóvíz, váladék, (vér, nemi váladék, vizelet, széklet) közvetítésével, rovarcsípéssel.

3. Fogékony szervezet.

Gyenge immunrendszerű egyén.

A fertőző betegségek lefolyása

akut (1-2 hét), subakút 2-4 hét), krónikus (1-2 hónap)

Szakaszai:

- Lappangási szak - inkubáció

A kórokozó behatolásától a tünetek megjelenéséig tart, hossza egyes betegségekre jellemző.

- Bevezető szak – prodróma

Általános tünetek megjelenése pl.: láz, fejfájás, rossz közérzet.

- Kifejlődési szak – manifesztáció

A betegségre jellemző tünetek figyelhetők meg pl.: kiütések, egyéb elváltozások, a diagnózis már felállítható.

- Kimeneteli szak

Végződhet gyógyulással, maradandó elváltozással esetleg halállal.

A fertőző betegségek mennyiségi és területi eloszlása

Sporadikus - térben és időben elszigetelten (elszórta) jelentkezik. pl.: tetanusz

Endémiás: - meghatározott területen rendszeresen, állandóan előfordul („otthonos”) pl.:
malária

Epidémiás - bizonyos területeken jóval nagyobb számban fordul elő.

Pandémia - több országra, földrészre, egész Földre kiterjed pl.: pestis, Covid-19

Időbeli jellegzetességek

Szezonális ingadozás: pl. szalmonella nyáron, influenza ősz-tél.

Periodicitás, ciklusosság: többé-kevésbé szabályos időközönként 2-3 évente.

Fertőző betegségek felosztása

1. Emberről-emberre terjedő fertőző betegségek (antroponózisok)

- Gyomor-bélcsatornán át,
- a légutakon keresztül,
- a vérpálya útján,
- a kültakaró át terjedő fertőző betegségek.

2. Állatokról emberre terjedő betegségek (zoonózisok)

A járványtan (epidemiológia), a járványfolyamat törvényszerűségeivel a betegségek és a járványok keletkezésével és megszűnésével foglalkozó tudomány.

Feladata – a fertőző betegségek megfékezése, megelőzése, ill. felszámolása. Tanulmányozza a megbetegedések és halálozások gyakoriságát, előfordulásuk, jellegzetességeit (szezonális, kormegoszlás, rizikótényezők).

Járványról akkor beszélünk, ha a fertőző megbetegedés:

- egy fertőző forrásból,

- ugyanazon kórokozó által,
- ugyanazon a területen,
- egyazon időben és többeket érintően jelentkeznek.

A járványfolyamat közvetett mozgató erői

- Természeti tényezők: hőmérséklet, nedvesség, évszak.
- Társadalmi tényezők: nemzetközi turizmus, hajléktalanság, feketemunka, hiányos táplálkozás, hiányos egészségügyi ellátás.

Járványügyi feladatok

Legfontosabb a megelőzés

- környezet- és személyi higiénés szabályok betartása, betartatása,
- ellenállóképesség fokozása,
- megfelelő táplálkozás,
- egészséges életmód,
- védőoltás.

A fertőzések megelőzés gyakorlati alapjai

- Megszüntetni a fertőzőforrást
- Elválni a terjedési lehetőségeket
- Fokozni az emberek ellenálló képességét

Teendők fertőző betegségek előfordulásakor

Beteggel: vizsgálatok, elkülönítés, járványügyi hatóságok értesítése, megfelelő kezelés-gyógyítás.

Környezettel: a család, a közösség védelme, védőoltás (immunizálás), megfigyelés, elkülönítés, járványügyi zárlat, fertőtlenítés.

Feladat:

Másoljátok le a füzetbe a tananyagot! Válaszoljatok a kérdésekre!

1. Fogalmazz meg, hogy mi a különbség a fertőzés és a járvány között?
2. Nézz utána, milyen kötelező védőoltások vannak hazánkban!

A lemásolt tananyagot és a kérdésekre adott válaszokat legyetek szívesek lefényképezni és visszaküldeni.

Köszönöm, jó munkát kívánok!